

Sygn. akt	III AUa 791/12
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **19 grudnia 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **19 grudnia 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **J. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wypłatę odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury za okres od 1 lipca 2008 r. do 30 kwietnia 2011 r.

na skutek apelacji wnioskodawcy **J. K.**

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **25 kwietnia 2012 r.** sygn. akt **III U 230/12**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 791/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 grudnia 2012r.

Decyzją z dnia 4 stycznia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. K. wypłaty odsetek od przyznanego decyzją z dnia 14 kwietnia 2011 r. świadczenia

emerytalnego. Powołując w podstawie prawnej decyzji art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) organ rentowy stwierdził, że skoro decyzja z dnia 14 kwietnia 2011 r. – stanowiąca realizację prawomocnego wyroku sądowego - wydana została w ustawowym terminie, a w orzeczeniu sądowym nie stwierdzono odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w ustaleniu prawa do emerytury, to brak jest podstaw do uwzględnienia żądania wnioskodawcy wypłaty należności ubocznej od przyznanego świadczenia.

Wnioskodawca J. K. odwołał się od decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Tarnobrzegu.

W odwołaniu z dnia 6 lutego 2012 r. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez zobowiązanie organu rentowego do wypłaty odsetek od przyznanej emerytury za okres od 1 lipca 2008 r. do 30 kwietnia 2011 r. wnioskodawca zarzucił, iż wbrew stanowisku ZUS ponosi on odpowiedzialność za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego, ponieważ odmowna decyzja była wynikiem błędnej interpretacji przepisów obowiązującego prawa (zawarte w uzasadnieniu decyzji stwierdzenie, że brak prawa do emerytury wynika z faktu, iż ostatnie ubezpieczenie wnioskodawcy nie wynikało ze stosunku pracy), oraz nieuzasadnionego przyjęcia braku legitymowania się przez wnioskodawcę co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wnosił o oddalenie żądania wnioskodawcy z tych samych względów, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji, podkreślając, że to dopiero w długotrwałym postępowaniu sądowym doszło do przesądzenia spornej kwestii legitymowania się przez wnioskodawcę co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, stąd też stosownie do art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyjąć należało dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądowego do organu rentowego. Powyższe zaś miało miejsce dopiero w dniu 28 marca 2011 r., dlatego też wydanie decyzji realizującej ten wyrok w dniu 14 kwietnia 2011 r. nastąpiło przy zachowaniu terminu przewidzianego w ust. 1 powołanego wyżej przepisu, co w sumie stanowi o braku podstaw do wypłaty odsetek.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu, po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy J. K., wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. (sygn. akt III U 230/12) oddalił odwołanie.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca J. K. ur. (...) wystąpił do organu rentowego w dniu 28 lipca 2008 r. z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury, nie precyzując przy tym o jaki rodzaj tak określonego świadczenia się ubiega i wykazując, że tytułem ostatniego ubezpieczenia jest prowadzona przez niego pozarolnicza działalność gospodarcza. Do wniosku emerytalnego nie zostały przedłożone jakiegokolwiek świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 5 sztuk ogólnych świadectw pracy, nie zawierających nadto żadnej wzmianki o szczególnym zatrudnieniu wnioskodawcy (pracy w szczególnych warunkach czy w szczególnym charakterze). Na użytek tego postępowania emerytalnego przedłożona również została legitymacja ubezpieczeniowa J. K., której zapisy nie zawierały także stwierdzeń pozwalających na ustalenie, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W konsekwencji powyższego decyzją z dnia 7 listopada 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił J. K. prawa do emerytury, dokonując oceny jego uprawnienia do tak określonego świadczenia zarówno w kontekście przesłanek przewidzianych w art. 27 jak i art. 29 (tu przy stwierdzeniu, że ostatnim ubezpieczeniem wnioskodawcy nie było ubezpieczenie pracownicze), czy w końcu art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.). To dopiero w odwołaniu od tej decyzji z dnia 9 grudnia 2008 r. wniesionym do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu wnioskodawca określił, iż domaga się przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, przywołując na potwierdzenie swych racji m.in. dowody osobowe z zeznań świadków, mające potwierdzać, że w okresach zatrudniania w (...) od 3 lipca 1965 r. do 1971 r., jak i w Usługowo – (...) w M. od 1 sierpnia 1974 r. do 28 lutego 1989 r. pracował stale i w pełnym

wymiarze czasu pracy jako szlifierz, pomimo zapisów znajdujących się w ogólnych świadectwach pracy, z których wynikało, że oprócz tego stanowiska miał wykonywać jeszcze pracę tokarza czy ostrzarza. Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu (sygn. akt III U 10/09) oddalił odwołanie wnioskodawcy. Wniesiona przez J. K. apelacja od tego wyroku skutkowałą zaś wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 15 października 2009 r. (sygn. akt III AUa 739/09) uchylającym rozstrzygnięcie Sądu I instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu. Ten, po ponownym rozpoznaniu sprawy (uzupełnieniu materiału dowodowego o akta osobowe wnioskodawcy z okresu zatrudnienia z Usługowo – (...) w M.) wyrokiem z dnia 11 marca 2010 r. (sygn. akt III U 1147/09) ponownie oddalił odwołanie wnioskodawcy, przyjmując iż nie legitymuje się on co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację J. K. od tego wyroku, wyrokiem z dnia 30 czerwca 2010 r. (sygn. akt III AUa 394/10) raz jeszcze uchylił orzeczenie Sądu I instancji w oparciu o art. 386 § 4 kpc, przyjmując, iż sprawa nie dojrzała do ostatecznego rozstrzygnięcia przy zaleceniu ponowienia określonych dowodów osobowych z zeznań świadków oraz ponownego przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony. Kolejnym wyrokiem z dnia 16 grudnia 2010 r. (sygn. akt III U 724/10) Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu ponownie oddalił odwołanie wnioskodawcy (przeprowadzając w tym postępowaniu nie tylko zalecone przez Sąd II instancji dowody osobowe ale nadto dopuszczony z urzędu dowód z opinii biegłego z zakresu bhp). Ostatecznie Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, w uwzględnieniu apelacji wnioskodawcy, wyrokiem z dnia 10 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 126/11) zmienił zarówno zaskarżony wyrok, jak też poprzedzającą go decyzję ZUS z dnia 7 listopada 2008 r. przyznając J. K. prawa do dochodzonego świadczenia emerytalnego, począwszy od dnia 1 lipca 2008 r., przy zasądzeniu stosownych kosztów procesu. To dopiero na tym etapie postępowania, Sąd II instancji dokonując własnych i odmiennych w pewnym zakresie od Sądu I instancji ustaleń (w tym przy zanegowaniu stanowiska biegłego co do odmowy uznania pracy wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w (...) w M. za pracę w warunkach szczególnych, jako niedopuszczalnej wykładni przepisów prawa, do której biegły nie był w żadnym razie uprawniony) przesądził, że odwołujący legitymuje się wymaganym 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Jednocześnie w w/w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie nie znalazło się rozstrzygnięcie o braku czy też istnieniu odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, przewidziane w art. 118 ust 1a zdanie drugie ustawy emerytalno – rentowej. W dniu 28 marca 2011 r. nastąpił wpływ prawomocnego orzeczenia Sądu II instancji do pozwanego organu rentowego, który następnie decyzją realizującą ten wyrok z dnia 14 kwietnia 2011 r. potwierdził uprawnienie J. K. do emerytury począwszy od dnia 1 lipca 2008 r. Jednocześnie dokonano wypłaty zaległego świadczenia za okres od wyżej wskazanej daty do dnia 30 kwietnia 2011 r. na łączną kwotę 67.160,80 zł brutto. Po wydaniu tejże decyzji wnioskodawca dwukrotnie występował do organu rentowego z żądaniem wypłaty odsetek (w dniu 16 maja 2011 r. i 18 lipca 2011 r.), co ostatecznie skutkowało wydaniem przez ZUS – zaskarżonej w niniejszej postępowaniu - decyzji odmownej z dnia 4 stycznia 2012 r. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, dokonując oceny prawnej sprawy uznał żądanie odwołania za nieuzasadnione, a zaskarżoną decyzję organu rentowego zaś trafną i odpowiadającą prawu. Powołując bowiem w ocenie prawnej sprawy art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585 ze zm.) w związku z art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) Sąd I instancji - w ślad za stanowiskiem ZUS – przyjął, iż w świetle przebiegu postępowania emerytalnego wnioskodawcy nie można przypisać organowi rentowemu odpowiedzialności za nieustalenie prawa do emerytury w pierwszorazowej decyzji (tu przy podkreśleniu zarówno braku precyzyjnego określenia rodzaju dochodzonego świadczenia we wniosku emerytalnym, jak też nie przedłożenia przez wnioskodawcę na tym etapie postępowania jedynie wiążących ZUS w świetle brzmienia § 21 pkt 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń – Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.- kwalifikowanych dowodów potwierdzających pracę w warunkach szczególnych tj. świadectw wykonywania tak określonej pracy). Tym samym przyjąc zdaniem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu należało, iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji potwierdzającej uprawnienie J. K. do dochodzonego świadczenia emerytalnego był dopiero - stosownie do wyżej powołanego już art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno – rentowej – dzień wpływu do ZUS prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 126/11), co przy zachowaniu przez organ rentowy przewidzianego w ust. 1 wyżej wymienionego przepisu terminu do wydania decyzji

realizującej to rozstrzygnięcie sądowe, zwalania ZUS z obowiązku wypłaty odsetek. W podstawie prawnej wyroku oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego powołany także został art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 25 kwietnia 2012 r. zaskarżony został przez wnioskodawcę J. K..

W apelacji z dnia 12 maja 2012 r. (v. k. 15-17) wnioskodawca wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania odwołania, przy zasądzeniu od ZUS na swoją rzecz stosownych kosztów procesu, względnie uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sprawy temu Sądowi, w lapidarny sposób zarzucił, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji zostało wydane z naruszeniem art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585 ze zm.) przez wadliwą wykładnię tego przepisu – nie wyjaśniając przy tym na czym wadliwość ta miałaby polegać. W uzasadnieniu zaś wniesionego środka odwoławczego skarżący – nie kwestionując ustaleń faktycznych Sądu I instancji w zakresie przebiegu postępowania emerytalnego zainicjowanego wnioskiem z dnia 28 lipca 2008 r. - zarzucał, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu pozwany organ rentowy ponosi odpowiedzialność za wydanie decyzji pierwszorzazowej odmawiającej prawa do emerytury, ponieważ była to decyzja wadliwa prawnie za którą odpowiada ZUS. Jednocześnie apelujący pośrednio stwierdzał, że organ rentowy miał wszystkie dokumenty konieczne do rozstrzygnięcia sprawy, a odmówił świadczenia źle interpretując fakty i dowody. Na potwierdzenie swych racji wnioskodawca przywoływał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r. I UK 345/09 OSNP 2011/19-20/257, podkreślając przy tym, że brak orzeczenia o odpowiedzialności ZUS w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 126/11), nie stoi na przeszkodzie w ubieganiu się przez niego o odsetki (tu przy wskazaniu na zawierającą taką tezę uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r. I UZP 2/11 OSNP 2011-19-20/255). Już na rozprawie apelacyjnej (00:13:52 e-protokołu) pełnomocnik skarżącego dodatkowo podnosił, że obowiązkiem organu rentowego było wezwanie wnioskodawcy do wskazania rodzaju dochodzonego świadczenia, co niewątpliwie umożliwiłoby przyznanie emerytury już na tym etapie postępowania.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji wnioskodawcy (00:19:52 e-protokołu – oświadczenie pełnomocnika ZUS złożone na rozprawie apelacyjnej).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację wnioskodawcy J. K. zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 25 kwietnia 2012 r. jest - w ocenie tut. Sądu – wbrew zarzutom skarżącego – wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu.

Jakkolwiek bowiem w zupełności zgodzić się z apelującym przyjdzie co do tego, iż brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz.1227 ze zm.), nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (tak też wprost w przywoływanej przez skarżącego uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r. I UZP 2/11 OSNP 2011/19-20/255) – tak więc brak tego rodzaju orzeczenia w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie 10 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 126/11) nie przesądzał jeszcze o braku uprawnienia wnioskodawcy do dochodzonej należności ubocznej – to jednak w świetle nie kwestionowanych w apelacji ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu w zakresie przebiegu postępowania emerytalnego wnioskodawcy, przyjdzie w zupełności podzielić stanowisko tego Sądu co do braku podstaw do przypisania pozwanemu ZUS tak rozumianej odpowiedzialności. I tak przede wszystkim zgodzić się z Sądem Okręgowym przyjdzie, że w świetle treści wniosku emerytalnego J. K. z dnia 28 lipca 2008 r., jak też zaoferowanych przez w/w na tym etapie postępowania dowodów, nie było możliwości ustalenia prawa do emerytury wnioskodawcy w pierwszorzazowej decyzji ZUS. Niezależnie bowiem od tego, że wniosek ten nie wskazywał rodzaju dochodzonego świadczenia (co doprowadziło do oceny uprawnień w kontekście przesłanek przewidzianych zarówno w art.27, art.32 jak i art.29 ustawy emerytalno-

rentowej i stąd w odniesieniu do tego ostatniego przepisu stwierdzenie ZUS o braku możliwości nabycia prawa do emerytury z powodu rodzaju ostatniego tytułu ubezpieczenia jako ubezpieczenia poza pracowniczego, co w żadnym razie nie stanowiło zarzucanej błędnej wykładni prawa organu rentowego) – o co jak słusznie zauważył na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik skarżącego – odwołujący mógł być wezwany przez organ rentowy stosownie do § 4 ust. 3 w związku z § 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.), to jednocześnie wnioskodawca nie wykazywał jedynie wiążącymi ZUS (art. 116 ust. 5 ustawy emerytalno – rentowej), a przewidzianymi w § 21 ust. 4 wyżej powołanego Rozporządzenia środkami dowodowymi co najmniej 15-sto letniego okresu pracy z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach w postaci świadectw pracy w warunkach szczególnych, o jakich stanowi także § 2 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Tym samym nawet uzupełnienie przez niego wniosku przez wskazanie rodzaju dochodzonego świadczenia nie mogłoby skutkować przyznaniem prawa do emerytury. Reasumując to dopiero w postępowaniu sądowym wywołanym odwołaniem wnioskodawcy od odmownej decyzji ZUS z dnia 7 listopada 2008 r., w którym brak było już jakichkolwiek ograniczeń dowodowych wiążących ZUS w postępowaniu administracyjnym (art. 473 § 1 kpc – por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 r. III UZP 5/85 LEX nr 14635), przede wszystkim w drodze zaferowanych wówczas przez J. K. dowodów osobowych z zeznań świadków stało się możliwe – a i to jak wykazuje długotrwałe postępowanie sądowe nie do końca jednomyślne, gdy idzie o Sąd I i II instancji – przesądzenie charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy jako pracy w warunkach szczególnych. W tym miejscu podkreślenia też wymaga, że powyższe ustalenie w żadnym razie nie można było w prosty sposób wywieść z treści dołączonych do wniosku emerytalnego dokumentów w postaci ogólnych świadectw pracy czy legitymacji ubezpieczeniowej, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd I instancji.

Wszystko to razem prowadzi więc do podzielenia w postępowaniu odwoławczym konstatacji Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu o wyjaśnieniu ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej J. K. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych dopiero w dacie wpływu do ZUS prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 126/11). W tej zaś sytuacji obowiązek organu rentowego wypłaty odsetek zaistniałby dopiero w przypadku uchybienia przewidzianego w art. 118 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej 30-sto dniowego terminu do wydania decyzji realizującej powyższy wyrok. Tymczasem w okolicznościach przedmiotowej sprawy bezsporne jest, iż pozwany ZUS wydając tak określoną decyzję w dniu 14 kwietnia 2011 r. przy wpływie w/w wyroku w dniu 28 marca 2011 r. terminowi nie uchybił.

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów – z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych – na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.

(...)

1. (...)

2. (...).

3. (...)